

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА**

НАЦРТ

**ЗАКОН
О БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНОЈ ДЈЕЛАТНОСТИ**

Бања Лука, октобар 2015. године

ЗАКОН О БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНОЈ ДЈЕЛАТНОСТИ

ГЛАВА I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се библиотечко-информациона дјелатност, библиотечко-информациона грађа и извори, циљеви развоја библиотечко-информационе дјелатности, оснивање и врсте библиотека, библиотечко-информациони систем, права и обавезе корисника, основе система узајамне каталогизације, матичне функције у библиотечко-информационој дјелатности, правни положај Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске, начин финансирања библиотека, као и друга питања од значаја за библиотечко-информациону дјелатност.

Члан 2.

(1) Библиотечко-информациона дјелатности, као дјелатност од општег интереса за Републику Српску (у даљем тексту: Република), подразумијева слободан приступ грађана информацијама, знањима и идејама садржаним у библиотечко-информационој грађи и изворима, као и право на остваривање индивидуалних и интелектуалних слобода, у чему им својим услугама помажу библиотеке и библиотечко-информациони центри.

(2) Општи интерес у библиотечко-информационој дјелатности остварује се:

- 1) развојем друштва знања,
- 2) попуњавањем библиотечких фондова одговарајућом библиотечком грађом, у складу са потребама корисника,
- 3) развојем библиотечко-информационог система,
- 4) заштитом библиотечке грађе на свим носиоцима информација,
- 5) слободним приступом библиотечким информацијама, грађи, сервисима, услугама и другим ресурсима, у складу са правом корисника на слободан избор информација и проток идеја.

Члан 3.

(1) Библиотечка грађа ужива заштиту прописану овим законом.

(2) Библиотечка грађа која има статус културног наслеђа ужива заштиту у складу са законом којим се прописују и уређују културна добра.

Члан 4.

(1) Стара и ријетка библиотечка грађа је културно наслеђе од општег интереса за Републику и као таква ужива посебну заштиту, утврђену законом којим се уређују културна добра, без обзира на то у чијој је својини, односно код кога се налази и да ли је регистрована и евидентирана.

(2) За стару и ријетку библиотечку грађу из става 1. овог члана потребно је обезбиједити објекте, стручно руковођење и пружање услуга грађанима у складу са међународним конвенцијама и правилима.

(3) Старе и ријетке књиге су: рукописи, рукописне и штампане књиге, периодика и друга библиотечка грађа настала до краја 19. вијека, ријетке књиге, одређени примјерци периодичних издања и друга ријетка библиотечка грађа настала након 1900. године, као и посебне библиотечке цјелине које су због свог садржаја, умјетничке, културне и историјске вриједности значајне за науку и културу.

Члан 5.

Библиотеке чији је оснивач Република или јединица локалне самоуправе, у складу са законом, користе земљиште, зграде у којима су смјештене, библиотечко-информациону грађу и изворе, комуникациона и друга средства.

ГЛАВА II БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНА ДЈЕЛАТНОСТ

Члан 6.

Библиотечко-информациона дјелатност обухвата:

- 1) набавку,
- 2) обраду,
- 3) чување, заштиту и коришћење,
- 4) презентацију и популаризацију библиотечке грађе,
- 5) израду каталога, библиографија, билтена, база података и других извора информација,
- 6) обезбјеђивање коришћења и протока библиографских и других извора информација и услуга,
- 7) едукацију корисника,
- 8) вођење евиденције о грађи и корисницима и
- 9) друге послове у складу са овим законом.

Члан 7.

(1) Библиотеке, под једнаким условима, обезбјеђују свим грађанима остваривање људских права у домену слободе изражавања, стваралаштва, интелектуалних и других грађанских слобода, као и остваривање комуникације с другим грађанима и интелектуалним добрима у земљи и иностранству.

(2) Библиотеке су у средишту развоја информационог друштва и значајне су за информисаност грађана, за њихово усавршавање и индивидуални развој.

(3) Примарна улога библиотеке је да прикупља, обрађује, истражује, чува и даје на коришћење библиотечко-информациону грађу и изворе и да пружа приступ корисницима до свих врста информација.

(4) Библиотеке су неопходне за развој образовања, науке и културе и покретач су свеукупног развоја слободног, демократског грађанског друштва.

(5) Библиотеке омогућавају грађанима слободан приступ информацијама електронским путем и на друге начине.

(6) Програм рада, услуге и активности библиотека мора бити у складу са њиховом мисијом, визијом и циљевима.

Члан 8.

(1) Библиотечко-информациона грађа и извори су на било који начин забиљежене, информације на различитим материјалима и медијима.

(2) Библиотечко-информациона грађа и извори садрже:

- 1) духовне,
- 2) интелектуалне,
- 3) књижевне,
- 4) умјетничке,
- 5) научне,
- 6) стручне и друге садржаје намијењене за комуникацију међу људима, за размјену идеја и унапређивање знања.

Члан 9.

(1) Библиотечко-информациону грађу и изворе чине: књиге, рукописи, брошуре, сепарати, магистарски радови, докторске дисертације, серијске публикације, музичка дјела (музикалије), картографска грађа, каталози, календари, стандарди, патенти, умножени умјетнички и сценски програми, проспекти, фотографије, албуми, разгледнице и цртежи, просторни и други планови, репродукције ликовних дјела, гравире, плакати и друга ликовна и графичка грађа, леци, огласи и саопштења, звучни и видео записи у било ком облику, изузев на филмској траци, електронске публикације дистрибуиране на физичким носачима и електронске публикације дистрибуиране на интернету, комбиноване и мултимедијалне публикације, рачунарски програми у јавној употреби и друге публикације.

(2) Библиотеке набављају библиотечко-информациону грађу и изворе и стварају нову библиотечко-информациону грађу и изворе на основу самосталне процјене стручњака, према утврђеној набавној политици, а у складу са потребама свих корисника, укључујући и потребе националних, вјерских и језичких мањина и корисника са посебним потребама.

Члан 10.

(1) У набавци библиотечко-информационе грађе и извора и стварању нове, библиотеке међусобно сарађују, а када тражену грађу и изворе не посједују у својим фондовима, обавезно се укључују у систем размјене библиотечко-информационе грађе и извора и у међубиблиотечку позајмицу на домаћем и међународном нивоу.

(2) Поред основног фонда библиотечко-информационе грађе и извора, народна библиотека, чији је оснивач јединица локалне самоуправе, формира и завичајни фонд или завичајну збирку библиотечко-информационе грађе.

Члан 11.

(1) Библиотека обавља своју дјелатност у складу са домаћим и међународним стандардима којима се утврђују врсте послова у библиотечко-информационој дјелатности и активности, као и услови и ресурси у погледу библиотечке грађе и простора.

(2) Министар просвјете и културе (у даљем тексту: министар) на приједлог Библиотечког савјета доноси Правилник о стандардима и нормативима у библиотечко-информационој дјелатности.

Члан 12.

(1) Библиотечко-информациона грађа и извори не смију се оштетити, отуђити, уништити, злоупотријебити, нити измијенити ако овим законом није другачије одређено.

(2) Библиотеке су дужне да предузимају мјере заштите и чувања библиотечке грађе и извора утврђене међународним правилима и овим законом.

(3) При коришћењу библиотечке грађе и извора, библиотеке су дужне да се придржавају законских прописа и потврђених међународних уговора о заштити ауторских и сродних права.

(4) Копирање или на други начин умножавање библиотечке грађе и извора не смије се вршити у комерцијалне сврхе, већ искључиво у научне и истраживачке сврхе, у складу са законским прописима о заштити ауторских и сродних права и права интелектуалне својине.

(5) Извоз, размјена или изношење у иностранство библиотечко-информационе грађе и извора са својством културног добра може се вршити у складу са овим законом и прописима којима се регулишу културна добра.

Члан 13.

(1) Библиотечко-информациона грађа и извори чувају се у просторијама или на адекватним носиоцима информација, у којима су на одговарајући начин заштићени од пожара, влаге, физичких, биолошких, хемијских и других узрочника који би могли довести до њиховог оштећења, уништења, злоупотребе или неовлашћене измјене.

(2) Министар на приједлог Библиотечког савјета доноси Правилник о начину и поступку заштите библиотечко-информационе грађе.

Члан 14.

(1) Обрада библиотечко-информационе грађе и извора врши се на јединствен начин у складу са одредбама овог закона.

(2) Обрада библиотечко-информационе грађе и извора заснива се на примјени јединствене каталожко-библиографске обраде и јединственог система класификације и индексирања, као и у складу са усвојеним домаћим и међународним стандардима.

Члан 15.

Библиотеке су обавезне да корисницима библиотеке пруже одговарајућу и квалитетну библиотечко-информациону грађу и изворе у библиотеци или преко електронске мреже.

Члан 16.

(1) Библиотека која у свом фонду и бази података нема библиотечко-информациону грађу и изворе које корисник тражи треба да их обезбиједи у одговарајућој форми и у примјереном року од библиотеке у земљи или иностранству путем размјене или позајмице библиотечко-информационе грађе и извора.

(2) Све библиотеке у Републици учествују у процесу размјене и позајмице библиотечко-информационе грађе и извора.

Члан 17.

(1) Библиотеке су дужне, ради утврђивања стварног стања и отписа фондова, вршити ревизију библиотечко-информационе грађе и извора.

(2) Ревизија и расходавање библиотечко-информационе грађе врши се најмање једанпут у десет година.

(3) Министар на приједлог Библиотечког савјета доноси Правилник о поступку инвентарисања, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора и вођењу евиденције о библиотечко-информационој грађи и изворима.

Члан 18.

(1) Библиотека има обавезу да континуирано ради на дигитализацији библиотечко-информационе грађе и извора као дијела културног наслеђа Републике.

(2) Народна и универзитетска библиотека Републике Српске спроводи и координира послове на дигитализацији библиотечко-информационе грађе и извора у Републици.

(3) Министар на приједлог Библиотечког савјета доноси Правилник о начину дигитализације библиотечко-информационе грађе и извора.

ГЛАВА III БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Члан 19.

(1) Јединствен библиотечко-информациони систем Републике и виртуелна библиотека Републике изграђује се функционалним повезивањем свих врста библиотека у Републици у библиотечко-информациону мрежу и систем заснован на:

1) јединственој информационо-комуникационој технологији и програмској платформи,

2) узајамној каталогизацији и

3) примјени утврђених домаћих и међународних стандарда.

(2) Функционално повезане библиотеке у оквиру библиотечко-информационог система Републике примјењују јединствене стандарде и омогућују проток публикација и информација.

(3) Библиотечко-информационим системом Републике управља и брине о његовој изградњи и развоју Центар виртуелне библиотеке Републике Српске (у даљем тексту: Центар).

(4) Центар је организациони дио у саставу Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

(5) Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, путем Центра координира изградњу и развој јединственог библиотечко-информационог система Републике, укључује све библиотеке у систем и повезује их са другим библиотечко-информационим системима у региону и свијету, омогућујући проток информација и публикација и њихову доступност корисницима у домаћим и међународним оквирима.

(6) Библиотечко-информациони систем Републике чине:

1) Народна и универзитетска библиотека Републике Српске,

2) мрежа народних библиотека у Републици,

3) мрежа школских и високошколских библиотека,

4) мрежа специјалних библиотека и библиотечно-информационих центара у Републици.

(7) Библиотечно-информациони систем Републике повезује се са другим системима на регионалном и међународном нивоу и сарађује с њима.

(8) Основу библиотечно-информационог система у Републици чини систем узајамне каталогизације.

Члан 20.

(1) Центар управља библиотечно-информационим системом Републике и има функцију библиотечно-информационог сервиса који брине о изградњи и развоју јединственог библиотечно-информационог система на територији Републике.

(2) Центар:

1) планира и усклађује активности у вези са рачунарским повезивањем библиотека у Републици,

2) управља узајамном библиографском базом података, базом података о библиотекама, библиотечно-информационим системом и сервисима,

3) одржава Централни електронски каталог Републике Српске,

4) координира рад и развој система узајамне каталогизације,

5) организује обуку, утврђује оспособљеност стручних библиотечких радника и даје лиценце за учешће у систему узајамне каталогизације,

6) планира, пројектује и одржава рачунарску, комуникацијску и програмску опрему за рад система узајамне каталогизације и централних библиотечких сервиса,

7) пружа стручну помоћ библиотекама и другим корисницима програмске опреме и сервиса у систему у погледу набавке, инсталирања и одржавања програмске опреме и едукације за рад у систему,

8) пружа стручну помоћ библиотекама приликом конверзије и преноса података из других система,

9) организује стално стручно усавршавање и лиценцирање библиотечно-информационих стручњака за рад у систему узајамне каталогизације,

10) развија и одржава и друге електронске базе података с непосредним приступом и

11) обавља развојне и истраживачке послове у циљу унапређења рада система.

Члан 21.

(1) Систем узајамне каталогизације чини основу библиотечно-информационог система у Републици и подразумева да библиотеке кооперативно обављају функције прикупљања и обраде библиотечно-информационе грађе и извора тамо гдје се они први пут појаве и уносе податке у Централни електронски каталог Републике Српске.

(2) Систем узајамне каталогизације заснива се на стандардизованој обради библиотечно-информационе грађе и извора и на јединственом уређењу електронске базе података, у складу са домаћим и усвојеним међународним стандардима.

(3) Учешће у систему узајамне каталогизације подразумева:

1) обезбијеђену одговарајућу телекомуникациону и рачунарску опрему и

2) стручну оспособљеност запослених, који треба да имају лиценце за рад у систему за рачунарско и информационо повезивање библиотека у мрежу.

(4) У систем узајамне каталогизације укључују се све библиотеке у Републици, а могу им приступити и библиотеке изван Републике.

(5) Каталогизација библиотека које су укључене у систем узајамне каталогизације, без надокнаде су доступни свим корисницима.

(6) Систем узајамне каталогизације, као суштински дио јединственог библиотечко-информационог система, укључује се и у друге системе на регионалном и међународном нивоу и сарађује с њима.

ГЛАВА IV БИБЛИОТЕКЕ

Члан 22.

(1) Библиотека је културна, информациона, образовна установа која корисницима ставља на располагање организовани фонд библиотечко-информационе грађе, као и друге изворе информација, услуге и сервисе.

(2) Библиотеку може да оснује Република, јединица локалне самоуправе и друга домаћа и страна правна и физичка лица, у складу са законом којим се дефинише систем јавних служби и овим законом.

(3) Ако библиотеку оснива више оснивача из става 2. овог члана, оснивачи закључују уговор о оснивању библиотеке, којим се регулишу међусобна права и обавезе оснивача.

(4) Библиотеке се могу организовати и као организационе јединице других установа, организација, удружења и других правних лица, ако испуњавају прописане услове.

(5) Библиотеке се могу повезивати у библиотечка стручна удружења, заједнице или савезе ради остваривања својих интереса, програма развоја и унапређења рада и сарадње, размјене библиотечко-информационе грађе, техничких, информационих и кадровских ресурса, те обезбјеђивања складног развоја библиотечко-информационе дјелатности у Републици и остваривању сарадње са другим сличним удружењима у земљи и иностранству.

Члан 23.

(1) Библиотека може да обавља библиотечко-информациону дјелатност ако:

1) посједује одговарајући фонд са одређеним бројем јединица библиотечке грађе и извора намијењених за слободно коришћење,

2) испуњава услове за рад у погледу простора, телекомуникационе, рачунарске и друге опреме за смјештај, чување, обраду, презентовање и коришћење библиотечке грађе и извора,

3) има обезбијеђен потребан број запослених стручних библиотечких радника,

4) има обезбијеђена потребна средства и опрему,

5) има обезбијеђене изворе средстава за континуирано обављање дјелатности,

6) испуњава и друге услове за рад утврђене стандардима и нормативима за обављање библиотечке дјелатности у Републици и међународним стандардима и

7) ако је регистрована код надлежног суда као установа за обављање библиотечке дјелатности, у складу с одредбама овог закона и подзаконских прописа донесених на основу њега.

(2) Министар именује комисију чији задатак је да утврди испуњеност услова из става 1. овог члана.

(3) На основу записника сачињеног од стране комисије из става 2. овог члана и мишљења Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске, министар доноси рјешење о испуњености услова.

(4) Рјешење из става 3. овог члана је коначно и против истог није дозвољена жалба али се може покренути управни спор пред надлежним судом.

(5) Министар на приједлог Библиотечког савјета доноси Правилник о поступку утврђивања испуњености услова за оснивање библиотека.

Члан 24.

(1) Библиотеке се према намјени, садржају библиотечке грађе и према профилу корисника разврставају на сљедеће врсте:

- 1) школске,
- 2) високошколске и универзитетске,
- 3) библиотеке научноистраживачког института или установе,
- 4) специјалне,
- 5) народне библиотеке, чији је оснивач Република или јединица локалне самоуправе,
- 6) централне, чији је оснивач Република и
- 7) библиотечко-информациони центри при другим установама, организацијама или удружењима.

(2) Библиотека може, у оквиру своје дјелатности, обављати послове више врста библиотека уколико испуњава услове за сваку од тих врста.

(3) С обзиром на то ко је оснивач, библиотека може бити:

- 1) јавна и
- 2) приватна.

Члан 25.

Школска библиотека пружа подршку васпитно-образовном процесу у основним и средњим школама тако што:

- 1) подстиче ученике да развијају читалачке навике и уче да користе библиотеке током читавог живота,
- 2) пружа услове за стицање искуства у креирању и коришћењу информација за сазнање, разумијевање, имагинацију и забаву,
- 3) подстиче ученике да користе и вреднују информације, схватају комуникационе процесе и развијају културу комуницирања,
- 4) обезбјеђује приступ локалним и глобалним базама података, односно различитим идејама, мишљењима и знањима,
- 5) учествује у културним и јавним активностима школе и организује програме за социјализацију и креативно дружење,
- 6) омогућава ученицима да индивидуално напредују у складу са својим склоностима и могућностима,
- 7) заступа и промовише концепт да су интелектуалне слободе и приступ информацијама предуслов за учешће у демократском процесу и
- 8) промовише улогу библиотека.

Члан 26.

(1) Високошколска библиотека пружа подршку извођењу и унапређењу наставног, научноистраживачког и умјетничког рада у области високог образовања.

(2) Високошколска библиотека је намијењена студентима, наставницима, сарадницима и истраживачима.

(3) Високошколска библиотека, поред послова из става 1. овог члана, обезбјеђује и:

- 1) набавку библиотечке грађе у складу са наставним плановима и научноистраживачким пројектима,

2) чување и обраду библиотечке грађе насталу у наставном процесу и научноистраживачким пројектима установе у чијем је саставу,

3) израду библиографије радова наставника, истраживача и сарадника установе у чијем се саставу налази и израду специјалне библиотечке збирке и базе података.

(4) Универзитет је дужан да организује универзитетску библиотеку, као централну високошколску библиотеку.

(5) Универзитетска библиотека, поред послова из става 1. овог члана, врши сљедеће послове:

1) координира библиотечком дјелатношћу на универзитету и укључује високошколске библиотеке у библиотечко-информациони систем,

2) координира набавку библиотечке грађе на универзитету,

3) организује и усклађује међубиблиотечку позајмицу у оквиру универзитета,

4) организује размјену публикација са библиотекама у земљи и иностранству,

5) пописује, отписује и депонује библиотечку грађу на универзитету,

6) координира израду библиографије наставника, истраживача и сарадника универзитета,

7) израђује текуће, ретроспективне и специјалне библиографије и разне рефералне публикације за потребе универзитета,

8) чува и обрађује обавезни примјерак библиотечке грађе која настаје и објављује се на универзитету, укључујући магистарске и докторске радове одбрањене на универзитету,

9) чува и обрађује радове наставника и истраживача на универзитету,

10) усклађује припреме и извођење програма едукације корисника на универзитету,

11) успоставља и одржава дигиталне репозиторијуме високошколских установа и

12) обавља друге послове у складу са законом.

Члан 27.

(1) Специјалну библиотеку може да организује, као посебну организациону јединицу, правно лице чија се дјелатност односи на неку специфичну област знања и рада.

(2) Специјална библиотека може се организовати као посебна организациона јединица у:

1) органима републичке управе,

2) органима јединица локалне самоуправе,

3) јавним службама,

4) привредним друштвима,

5) политичким организацијама,

6) вјерским заједницама,

7) удружењима и

8) код других правних и физичких лица.

(3) Коришћење фондова специјалних библиотека је ограничено на одређене корисничке групе, зависно од типа организације у чијем саставу је образована, односно зависно од специфичног типа корисника.

(4) Специјалном библиотеком сматра се и библиотека намијењена општем образовању, информисању и задовољавању културних потреба лица са посебним потребама.

(5) Специјална библиотека може бити основана и као установа.

(6) У случајевима из става 5. овог члана библиотека обавља библиотечку дјелатност помоћу посебно прилагођених техника и специјалне грађе за лица оштећеног вида.

Члан 28.

Народна библиотека обавља дјелатност за потребе грађана, на подручју за које је основана, обезбјеђујући им једнаке услове за општекултурно уздизање, образовање и информисање.

Члан 29.

Централне библиотеке чији је оснивач Република су:

- 1) Народна и универзитетска библиотека Републике Српске и
- 2) Специјална библиотека за слијепа и слабовида лица Републике Српске.

ГЛАВА V ОРГАНИ РУКОВОЂЕЊА И УПРАВЉАЊА У БИБЛИОТЕЦИ

Члан 30.

Органи руковођења и управљања у библиотеци су директор и управни одбор.

Члан 31.

(1) Библиотеком руководи директор.

(2) Директора Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске и Специјалне библиотеке за слијепа и слабовида лица Републике Српске именује и разрјешава Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада), на период од четири године, уз претходно спроведен поступак јавне конкуренције.

(3) Директора матичне библиотеке именује и разрјешава Министарство просвјете и културе (у даљем тексту: Министарство), у име оснивача, на период од четири године, уз претходно спроведен поступак јавне конкуренције.

(4) Директора народне библиотеке чији је оснивач Република именује и разрјешава Министарство, у име оснивача, на период од четири године, уз претходно спроведен поступак јавне конкуренције.

(5) Директор народне библиотеке чији су оснивачи Република и јединица локалне самоуправе именује се и разрјешава на начин утврђен у уговору о оснивању.

(6) Директора народне библиотеке чији је оснивач јединица локалне самоуправе, а која се финансира из буџета Републике, именује и разрјешава Министарство, на период од четири године, уз претходно спроведен поступак јавне конкуренције.

(7) Директора осталих библиотека именује и разрјешава оснивач.

(8) Директори из ст. 2, 3, 4, 5. и 6. овог члана, по истеку мандата, могу бити још једном изабрани за директора у истој библиотеци.

Члан 32.

(1) За директора Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске и Специјалне библиотеке за слијепа и слабовида лица Републике Српске може бити именовано лице које има завршен најмање први циклус студија у трајању од четири године или еквивалент одговарајућег високошколског образовања и пет година радног искуства у области културе.

(2) За директора библиотеке из члана 31. ст. 3, 4, 5, 6. и 7. овог закона може бити именовано лице које има завршен најмање први циклус студија у трајању од четири

године или еквивалент одговарајућег високошколског образовања и три године радног искуства.

(3) Услови за избор, именовање и разрјешење директора прописују се статутом библиотеке.

(4) Конкурс за избор директора библиотеке из ст. 1. и 2. овог члана расписује се најмање два мјесеца прије истека мандата директора библиотеке.

(5) Права, обавезе и одговорности директора библиотеке односе се и на вршиоца дужности директора.

Члан 33.

(1) Директор руководи библиотеком, представља и заступа библиотеку и одговоран је за законитост њеног рада.

(2) Директор библиотеке:

1) организује и руководи радом библиотеке,

2) заступа библиотеку,

3) доноси акт о организацији и систематизацији радних мјеста, уз сагласност Министарства, ако је оснивач библиотеке Република,

4) доноси акт о организацији и систематизацији радних мјеста, уз сагласност начелника односно градоначелника јединице локалне самоуправе, ако је оснивач библиотеке јединица локалне самоуправе,

5) одговоран је за остваривање програма и плана рада установе,

6) предлаже годишњи програм рада и финансијски план установе,

7) подноси извјештај о извршењу годишњег плана и финансијском пословању установе,

8) извршава одлуке управног одбора,

9) предлаже план развоја установе за период до четири године и

10) врши друге послове утврђене законом и статутом установе.

Члан 34.

(1) Дужност директора библиотеке престаје:

1) истеком мандата,

3) на лични захтјев – оставком и

3) разрјешењем.

(2) Директор ће бити разријешен дужности прије истека мандата ако:

1) надлежни орган утврди да директор располаже средствима библиотеке, пословним простором, опремом и имовином библиотеке на незаконит начин,

2) библиотека не остварује циљеве и задатке због којих је основана,

3) поступа на начин који може да наруши углед библиотеке,

4) не обезбиједи заштиту имовине библиотеке,

5) се у библиотеци не води прописана евиденција и ако се исправе издају супротно закону,

6) у библиотеци дође до повреде равноправности корисника библиотеке,

7) не предузима одговарајуће мјере према запосленим лицима који не извршавају своје радне обавезе,

8) не поступи по налогу, односно мјери надлежног инспекцијског или другог органа за отклањање утврђених неправилности и

9) не спроводи одлуке и рјешења оснивача.

(3) Директор народне библиотеке чији је оснивач јединица локалне самоуправе, а која се финансира из буџета Републике, биће разријешен дужности прије истека мандата у

случајевима прописаним ставом 2. т. 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7) и 8) овог члана, те ако не спроводи одлуке и рјешења Министарства.

Члан 35.

- (1) Библиотеком управља управни одбор.
- (2) Управни одбор библиотеке има три члана.
- (3) Приликом именовања управног одбора водиће се рачуна да најмање један члан има пет година радног искуства у области библиотечко-информационе дјелатности.
- (4) Чланове Управног одбора Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске и Специјалне библиотеке за слијепа и слабовида лица Републике Српске именује и разрјешава Влада, на приједлог Министарства, на период од четири године, уз претходно спроведен поступак јавне конкуренције.
- (5) Чланове управног одбора матичних и народних библиотека чији је оснивач Република именује и разрјешава Министарство, на период од четири године, уз претходно спроведен поступак јавне конкуренције.
- (6) Чланове управног одбора библиотеке чији су оснивачи Република и јединица локалне самоуправе именују се и разрјешавају на начин прописан уговором о оснивању.
- (7) Чланове управног одбора народне библиотеке чији је оснивач јединица локалне самоуправе, а која се финансира из буџета Републике, именује и разрјешава Министарство, на период од четири године, уз претходно спроведен поступак јавне конкуренције.
- (8) Управни одбор осталих библиотека именује и разрјешава оснивач.

Члан 36.

- (1) Управни одбор Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске и Специјалне библиотеке за слијепа и слабовида лица Републике Српске:
  - 1) доноси статут библиотеке уз сагласност Владе,
  - 2) одлучује о пословању библиотеке,
  - 3) разматра и усваја годишњи извјештај о пословању и годишњи обрачун, уз сагласност Министарства,
  - 4) доноси план и програм рада и годишњи финансијски план библиотеке, уз сагласност Владе,
  - 5) утврђује пословну и развојну политику установе, на основу Стратегије развоја библиотечко-информационе дјелатности Републике Српске,
  - 6) на приједлог директора, одређује цијене производа и услуга које пружа библиотека,
  - 7) доноси пословник о свом раду и
  - 8) врши и друге послове у складу са законом, статутом и другим општим актима библиотеке.
- (2) Управни одбор библиотеке доноси одлуке већином гласова од укупног броја чланова.
- (3) Рад управног одбора библиотеке уређује се статутом библиотеке и пословником о раду.

Члан 37.

(1) Управни одбор матичне и народне библиотеке чији је оснивач Република или народне библиотеке чији је оснивач јединица локалне самоуправе, а која се финансира из буџета Републике:

- 1) доноси статут библиотеке уз сагласност Министарства,
- 2) одлучује о пословању библиотеке,
- 3) разматра и усваја годишњи извјештај о пословању и годишњи обрачун библиотеке, уз сагласност Министарства,
- 4) доноси план и програм рада и годишњи финансијски план библиотеке, уз сагласност Министарства,
- 5) утврђује пословну и развојну политику библиотеке, на основу Стратегије развоја библиотечно-информационе дјелатности Републике Српске,
- 6) на приједлог директора, одређује цијене производа и услуга које пружа установа,
- 7) доноси пословник о свом раду и
- 8) врши и друге послове у складу са законом, статутом и другим општим актима библиотеке.

(2) Управни одбор библиотеке доноси одлуке већином гласова од укупног броја чланова.

(3) Рад управног одбора уређује се статутом библиотеке и пословником о раду.

Члан 38.

(1) Својство члана управног одбора престаје истеком мандата, оставком или разрјешењем.

(2) Чланови управног одбора могу бити разријешени прије истека мандата:

- 1) на лични захтјев,
- 2) ако члан управног одбора неоправдано одсуствује са сједница, не извршава своје обавезе или несавјесним радом онемогућава рад управног одбора и
- 3) у другим случајевима у складу са статутом установе.

(3) Чланови управног одбора могу бити разријешени ако управни одбор доноси незаконите одлуке или не доноси одлуке које је на основу закона и статута дужан да доноси.

(4) У библиотеци у којој је управни одбор разријешен дужности прије истека мандата именује се управни одбор за привремено управљање библиотеком на период до конституисања новог управног одбора, а најдуже на шест мјесеци.

Члан 39.

У библиотеци се образује стручни колегијум и, по потреби, други стручни органи, у складу са статутом библиотеке.

ГЛАВА VI БИБЛИОТЕЧКИ САВЈЕТ

Члан 40.

О развоју и унапређењу библиотечко-информационе дјелатности у Републици брине и Библиотечки савјет, као стручно и савјетодавно тијело које врши стручне, савјетодавне и друге послове од интереса за обављање и развој ове дјелатности.

Члан 41.

(1) Влада именује Библиотечки савјет као стручно и савјетодавно тијело ради унапређивања квалитета и развоја библиотечко-информационе дјелатности у Републици.

(2) Библиотечки савјет има пет чланова.

(3) Три члана Библиотечког савјета предлаже министар, а два члана Друштво библиотекара Републике Српске.

Члан 42.

(1) Чланови Библиотечког савјета су истакнути стручњаци, са стручним и научним звањима из области библиотечко-информационе дјелатности.

(2) Структура чланова Библиотечког савјета, по правилу, одражава национални састав конститутивних народа и осталих.

(3) Средства за рад Библиотечког савјета обезбјеђује Министарство приликом планирања буџетске године, а на основу планираних активности Библиотечког савјета за текућу годину.

(4) Библиотечки савјет доноси пословник о свом раду.

(5) Мандат чланова Библиотечког савјета траје четири године.

(6) Библиотечки савјет бира предсједника из реда својих чланова.

(7) Исто лице може бити изабрано за члана Библиотечког савјета највише два пута.

(8) Влада разрјешава чланове Библиотечког савјета уколико не реализују послове планиране планом рада и послове из њихове надлежности утврђене чланом 43. овог закона.

Члан 43.

Као стручно и савјетодавно тијело Библиотечки савјет:

1) разматра стање библиотечко-информационе дјелатности и предлаже мјере за њено унапређење,

2) усаглашава стручне основе за развој јединственог библиотечко-информационог система Републике,

3) даје препоруке за примјену домаћих и међународних норматива и стандарда за стручни рад у библиотечко-информационој дјелатности,

4) даје упутства и смјернице о условима за рад запослених у библиотечко-информационој дјелатности,

5) обавља послове у вези са стручним радом, стручним усавршавањем и образовањем у библиотечко-информационој дјелатности,

6) предлаже стратегију развоја библиотечко-информационе дјелатности у Републици,

7) једном годишње предлаже Министарству листу библиотечко-информационе грађе за откуп,

8) даје мишљења и сугестије о законима и другим општим актима која се тичу библиотечко-информационе дјелатности и

9) обавља и друге стручне послове који се односе на унапређење и развој библиотечко-информационе дјелатности у Републици на захтјев Министарства.

ГЛАВА VII МАТИЧНЕ ФУНКЦИЈЕ

Члан 44.

(1) Ради трајног и систематског рада на развоју и унапређивању библиотечко-информационе дјелатности у Републици, установљавају се матичне функције појединих библиотека, које те послове обављају на одређеној територији, одређеном научном или умјетничком подручју или за одређене типове библиотека.

(2) Матичне функције врше матичне библиотеке у складу са одредбама овог закона.

Члан 45.

Матичне функције у библиотечко-информационој дјелатности су:

- 1) развој библиотечко-информационе дјелатности у Републици,
- 2) изградња јединствене мреже библиотека у Републици,
- 3) учешће у изградњи јединственог библиографско-информационог система Републике,
- 4) вођење регистара библиотека матичног подручја и других евалуационих евиденција,
- 5) пружање стручне помоћи запосленима у библиотекама,
- 6) надзор над стручним радом библиотека,
- 7) старање о сталном стручном усавршавању библиотечко-информационих стручњака,
- 8) праћење стања и проучавање потреба и услова рада у библиотекама,
- 9) предлагање мјера за унапређење рада и развој библиотека и
- 10) учешће у изради приједлога дугорочне стратегије развоја библиотека, краткорочних програма и пројеката.

Члан 46.

Министар доноси рјешење којим утврђује библиотеке које обављају матичну функцију и мрежу матичних библиотека Републике, на приједлог Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

ГЛАВА VIII НАРОДНА И УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Члан 47.

(1) Народна и универзитетска библиотека Републике Српске обавља функцију централне и универзитетске библиотеке.

(2) Народна и универзитетска библиотека Републике Српске из става 1. овог члана је матична библиотека која обавља матичне функције за све библиотеке на територији Републике.

(3) О развоју и унапређењу стручног рада библиотека у Републици стара се Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, као централна матична библиотека, у сарадњи са другим библиотекама које обављају матичне функције.

Члан 48.

У остваривању општег интереса, основни задаци Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске су сљедећи:

1) прикупљање, обрада, чување, представљање, коришћење и обезбјеђивање приступа збирци библиотечко-информационе грађе и извора Републике,

2) прикупљање обавезног примјерка и употпуњавање фонда резервног примјерка библиотечко-информационе грађе,

3) израда Текуће библиографије Републике Српске и других библиографија,

4) пријем, обрада, заштита, чување, представљање и давање на коришћење сваке публикације у штампаној, електронској или другој форми, која јој се доставља као обавезни примјерак публикације, у складу са законом,

5) координација у изградњи и развоју јединственог библиотечко-информационог система Републике,

6) промоција, презентација и пласман издавачке продукције Републике у свијету,

7) објављивање публикација из библиотечко-информационе дјелатности, као и резултата властитог стручног и научноистраживачког рада,

8) координација рада у мрежи библиотека Републике, путем Центра, на стварању и развоју Централног електронског каталога и система узајамне каталогизације, као и реализација пројекта Виртуелна библиотека Републике Српске,

9) одржавање и заштита специјалних збирки, библиотека-легата и спомен-библиотека,

10) сарадња са издавачима за израду СІР записа (каталогизација у публикацији прије штампања) и за додјелу међународних стандардних идентификационих бројева (ISBN, ISSN, ISMN, DOI и других) за публикације објављене у Републици,

11) координација рада библиотека Републике за обједињену набавку иностраних серијских публикација у штампаној и електронској форми,

12) прикупљање, обрада и чување једног примјерка библиотечко-информационе грађе и извора који настају и објављују се на универзитету (магистарске и докторске радове), а које су универзитети обавезни да доставе Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске, као централној матичној универзитетској библиотеци,

13) изграђивање система наунотехнолошких информација и обезбјеђивање научних информација корисницима,

14) израда упутстава и препорука за примјену домаћих и међународних стандарда,

15) организација стручних испита за запослене у библиотечко-информационој дјелатности и других облика едукације библиотечко-информационих стручњака,

16) обављање дјелатности заштите старе и ријетке библиотечке грађе, која има својство културног добра,

17) организација и координација система међубиблиотечке позајмице на домаћем и међународном нивоу,

18) обављање послове дигитализације културног наслеђа Републике и сарадња с другим установама у земљи и иностранству на пољу дигитализације,

19) развој и унапређивање библиотечке дјелатности за лица са посебним потребама,

20) редовно достављање свих тражених података Републичком заводу за статистику и

21) обављање и других послова утврђених овим законом и статутом Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

Члан 49.

У обављању матичне функције, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске као централна матична библиотека:

1) повезује све библиотеке у библиотечко-информациони систем у Републици и укључује их у друге библиотечко-информационе системе у окружењу и на међународном нивоу,

2) организује и врши надзор над стручним радом матичних библиотека,

3) координира рад библиотека које обављају матичне послове,

4) подстиче и организује сарадњу библиотека у Републици на координацији набавке, прикупљању, обради и протоку информација и на међубиблиотечкој позајмици,

5) брине о сталном стручном усавршавању запослених у библиотекама,

6) пружа стручну помоћ и инструкције запосленима у библиотекама,

7) прати укупно стање и проучава потребе и услове рада у библиотекама,

8) израђује стручне анализе пословања библиотека,

9) предлаже мјере за унапређење рада и развоја библиотека у Републици,

10) даје упутства о набавци потребне информационе и програмско-техничке опреме неопходне за функционисање и рад библиотека у систему,

11) израђује методска упутства и нормативе за стручно пословање библиотека,

12) даје упутства и рјешења за просторно опремање и уређење библиотека и

13) обавља и друге матичне послове у складу са одредбама овог закона.

ГЛАВА IX ПРАВА И ОБАВЕЗЕ КОРИСНИКА БИБЛИОТЕКЕ

Члан 50.

(1) Корисник библиотеке има право приступа библиотекама и библиотечко-информационој грађи и изворима, било да се они чувају у самој библиотеци или да се њима приступа путем електронске мреже.

(2) Корисник библиотеке има право на:

1) слободан приступ фондовима и библиотечко-информационој грађи и изворима,

2) добијање и коришћење грађе и извора,

3) помоћ и савјет библиотекара приликом претраживања и коришћења услуга библиотеке, у складу с правилима библиотеке.

(3) Свака библиотека дужна је да обезбиједи услове за остваривање права корисника библиотеке, укључујући и посебне корисничке групе, као и кориснике са инвалидитетом.

(4) Библиотеке су обавезне да штите приватност и друге слободе корисника библиотеке, у складу са овим законом.

Члан 51.

(1) Корисник библиотеке дужан је да библиотечко-информациону грађу, изворе и опрему користи у складу са библиотечким правилима о њиховом коришћењу.

(2) У случају да корисник библиотеке оштети, отуђи или злоупотреби библиотечко-информациону грађу, изворе и опрему, дужан је да надокнади насталу штету.

(3) Директор библиотеке прописује начин рада библиотеке са корисницима библиотеке, начин пружања основних услуга и начин коришћења библиотечко-информационе грађе и извора.

ГЛАВА X ДОСТАВЉАЊЕ ОБАВЕЗНОГ ПРИМЈЕРКА

Члан 52.

(1) Привредна друштва, установе и друга правна, као и физичка лица која се баве издавањем штампане грађе и производњом књижне и некњижне, аудио-визуелне и електронске грађе у Републици дужни су да бесплатно и о своме трошку доставе 11 истих примјерака (у даљем тексту: обавезни примјерак) Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске.

(2) Издавачи новина и часописа дужни су да бесплатно и о свом трошку од сваке штампане и на други начин умножене публикације доставе по један примјерак Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске.

Члан 53.

(1) Народна и универзитетска библиотека Републике Српске задржава за себе два примјерака сваке библиотечке јединице достављене као обавезни примјерак.

(2) Народна и универзитетска библиотека Републике Српске дужна је да чува један примјерак издатих и штампаних ствари са територије Републике као посебно издвојен архивски примјерак.

(3) Ради формирања завичајне збирке, свака народна библиотека дужна је да прибави и чува по један примјерак свих штампаних и на други начин умножених публикација са подручја на којем дјелује.

(4) Народна библиотека дужна је да прибави и чува у завичајној збирци штампане и на други начин умножене публикације које су објављене ван подручја на којем библиотека дјелује, а односе се на то подручје, као и дјела значајних аутора са тог подручја, а који живе и раде ван њега.

(5) Народна библиотека не може отуђивати обавезни примјерак штампане и на други начин умножене грађе, као ни библиотечке јединице из завичајне збирке.

Члан 54.

(1) Издавач је дужан да достави један примјерак штампане и на други начин умножене публикације народној библиотеци на свом подручју, ради образовања и употпуњавања завичајне збирке.

(2) Прије штампања публикације издавач је дужан да достави коначну верзију публикације спремну за штампање или за умножавање Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске ради израде каталошког записа и додјеле ISBN, односно ISMN, DOI и других међународних стандардних идентификационих бројева.

Члан 55.

Штампане и на други начин умножене публикације које имају карактер службене тајне изузимају се од достављања обавезног примјерка.

Члан 56.

Ако је у штампању учествовало више правних или физичких лица, обавезни примјерак доставља оно лице које је означено на штампаној ствари, односно лице које је завршило штампање.

Члан 57.

(1) Ако је штампана публикација издата на више језика, на разним писмима, у различитој опреми или у више издања, обавезни примјерак доставља се за сваки језик, свако писмо, сваку опрему и за свако издање, односно за свако поновно штампање и доштампавање.

(2) Новим издањем сматра се и свако раније издање које се растура са промијењеном насловном страном, новим корицама, допуњеним или измијењеним текстом, новим сликама, картама, табелама и другим илустрацијама.

Члан 58.

Обавезни примјерак и званичне публикације достављају се одмах по изласку из штампе првих примјерака, у облику у коме ће бити растурани.

Члан 59.

(1) Издавач и правно или физичко лице које се бави штампањем, доставља Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске два пута годишње извјештај о свим штампаним стварима које је издао, односно штампао.

(2) Лица из става 1. овог члана дужни су да дозволе овлашћеном раднику Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске преглед евиденције издатих штампаних ствари.

Члан 60.

Достављање обавезног примјерка публикације се врши у складу са овим законом.

ГЛАВА XI ЗАПОСЛЕНИ У БИБЛИОТЕЦИ

Члан 61.

(1) Стручне библиотечке послове обављају књижничари, виши књижничари, библиотекарски и дипломирани библиотекарски.

(2) Поред лица из става 1. овог члана, послове у библиотеци, под одређеним условима, утврђеним актом о организацији и систематизацији библиотеке, обављају и стручњаци других струка.

(3) Број извршилаца у библиотеци утврђује се на основу Правилника о стандардима и нормативима у библиотечно-информационој дјелатности из члана 11. став 2. овог закона.

Члан 62.

Запошљавање лица у библиотекама спроводи се у поступку јавне конкуренције.

Члан 63.

(1) Послове књижничара може да обавља лице са завршеном средњом стручном спремом у трајању четири године и положеним стручним испитом.

(2) Послове вишег књижничара може да обавља лице које има завршен први циклус студија у трајању од три године (180 ECTS бодова) или еквивалент и положен стручни испит.

(3) Послове библиотекарског може да обавља лице које има завршен први циклус студија у трајању од четири године (240 ECTS бодова) или еквивалент из других области и положен стручни испит.

(4) Послове дипломираног библиотекарског могу да обављају:

1) лица са завршеним првим циклусом студија из области библиотекарства, у трајању од четири године (240 ECTS бодова) и положеним стручним испитом,

2) лица са завршеним првим циклусом студија у другим областима, у трајању од четири године и завршеним мастер студијама из области библиотекарства (300 ECTS бодова) са положеним стручним испитом.

(5) Изузетно од става 4. овог члана, послове дипломираног библиотекарског могу обављати лица која имају завршен први циклус студија у трајању од четири године из других области уз обавезу полагања стручног испита, ако се на поновљени конкурс не пријави лице које испуњава услове из става 4. овог члана.

Члан 64.

(1) Стручни испит полажу лица која су запослена на стручним пословима у библиотеци.

(2) Стручно оспособљавање за практични рад у библиотеци за запослене на стручним пословима са првим и другим циклусом студијског програма траје годину дана.

(3) Стручно оспособљавање за практични рад у библиотеци за запослене распоређене на стручне послове са средњом стручном спремом траје шест мјесеци.

(4) Запосленом из става 1. овог члана који у року од десет мјесеци од истека приправничког стажа не положи стручни испит, престаје радни однос у библиотеци даном истека тог рока.

(5) Лице које је положило стручни испит за обављање послова у библиотечко-информационој дјелатности, а у току рада стекне виши степен образовања, дужно је да у року од двије године од дана стицања вишег степена образовања положи разлику предмета стручног испита за тај степен образовања.

(6) Стручни испит организује и спроводи Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, у складу са овим законом.

(7) Министар на приједлог Библиотечког савјета доноси Правилник о плану и програму полагања стручних испита радника запослених у библиотечко-информационој дјелатности.

(8) Трошкове првог полагања стручног испита сноси библиотека у којој је кандидат запослен.

Члан 65.

(1) Запослени на стручним библиотечким пословима након положеног стручног испита стичу основна стручна звања: књижничар, виши књижничар, библиотекар и дипломирани библиотекар.

(2) Лица са високом стручном спремом, након одговарајуће стручне праксе, полагањем стручног испита, могу стећи и стручна звања:

- 1) библиограф,
- 2) археограф,
- 3) документалист,
- 4) информатор и
- 5) конзерватор.

(3) Министар на приједлог Библиотечког савјета доноси Правилник о врсти стручних послова у библиотечко-информационој дјелатности, којим се уређује врста и степен стручне спреме потребне за њихово обављање.

Члан 66.

(1) Министар именује комисију која утврђује приједлог рјешења за додјелу виших стручних звања.

(2) На приједлог комисије из става 1. овог члана министар доноси рјешење о додјели вишег стручног звања.

(3) Виша стручна звања на стручним библиотечким пословима стичу се у складу са поступком прописаним Правилником о врстама, условима и поступку стицања виших стручних звања у библиотечко-информационој дјелатности.

(4) Министар на приједлог Библиотечког савјета доноси правилник из става 3. овог члана.

Члан 67.

(1) Запослени у библиотечко-информационој дјелатности дужни су да се стручно усавршавају.

(2) Стручно усавршавање у библиотечко-информационој дјелатности врши се у складу са програмом који доноси Народна и универзитетска библиотека Републике Српске.

ГЛАВА XII ФИНАНСИРАЊЕ БИБЛИОТЕКА

Члан 68.

(1) Средства за финансирање дјелатности библиотека обезбјеђује оснивач, у складу са овим законом.

(2) Средства за финансирање библиотечно-информационе дјелатности обезбјеђују се у буџету Републике и буџету јединице локалне самоуправе.

(3) У буџету Републике обезбјеђују се средства за:

1) бруто плате запослених и друга примања на основу радног односа, утврђена општим и појединачним колективним уговорима,

2) дио програмских дјелатности библиотеке и набавку библиотечно-информационе грађе и извора и

3) инвестиције у опрему и нове намјенске објекте за обављање библиотечке дјелатности и значајнију адаптацију постојећих.

(4) У буџету локалних заједница обезбјеђују се средства за материјалне и режијске трошкове, текуће и инвестиционо одржавање библиотека.

(5) Поред средстава наведених у ставу 3. овог члана, из буџета Републике обезбјеђују се финансијска средства Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске за успостављање и развој библиотечно-информационог система Републике.

(6) Библиотека може да остварује средства за рад и из сопствених прихода, донација, поклона и из других извора, у складу са законом.

Члан 69.

У циљу подршке усклађеном развоју библиотечно-информационе дјелатности у Републици и задовољавању информационих потреба грађана, из буџета Републике се обезбјеђују средства за:

1) развој мреже народних библиотека,

2) међународну сарадњу и међубиблиотечку позајмицу библиотечно-информационе грађе и извора,

3) набавку библиотечно-информационе грађе и

4) дигитализацију библиотечно-информационе грађе и извора и омогућавање приступа културном и научном насљеђу на даљину.

Члан 70.

(1) Програми библиотека чији су оснивачи Република или јединице локалне самоуправе финансирају се или суфинансирају из буџета оснивача и других извора.

(2) Висину средстава за финансирање или суфинансирање програма рада библиотека утврђује оснивач, на основу стратешког плана развоја библиотеке и усвојеног годишњег плана и програма рада библиотеке.

(3) Библиотеке подносе оснивачу приједлог годишњег програма рада најкасније до краја септембра текуће године, за наредну годину.

Члан 71.

Министарство, односно орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове културе даје сагласност на план и програм рада и утврђује који ће се програми, односно дијелови програма народних библиотека финансирати или суфинансирати средствима буџета Републике, односно буџета јединице локалне самоуправе.

ГЛАВА XIII НАДЗОР НАД РАДОМ БИБЛИОТЕКА И КАЗНЕНА ОДРЕДБА

Члан 72.

- (1) Министарство врши управни надзор над законитошћу рада библиотека.
- (2) Управни надзор над законитошћу рада библиотеке, чији су оснивачи Република и јединица локалне самоуправе, врше Министарство и надлежни орган јединице локалне самоуправе.
- (3) Надзор над радом народних библиотека чији је оснивач јединица локалне самоуправе врши надлежни орган јединице локалне самоуправе.
- (4) Надзор над радом школских, високошколских, универзитетских библиотека, библиотека научноистраживачких института и установа, библиотека у саставу и специјалних библиотека врши Министарство, односно орган јединице локалне самоуправе надлежан за вршење надзора над радом установа чији су библиотеке организациони дио.

Члан 73.

- (1) Надзор над стручним радом матичних библиотека врши Народна и универзитетска библиотека Републике Српске.
- (2) Надзор над стручним радом народних библиотека, школских библиотека, библиотека у високошколским установама, библиотека научноистраживачких института и установа и специјалних библиотека врши библиотека којој је повјерено вршење матичних функција.
- (3) Надзор над стручним радом библиотека на свом матичном подручју матична библиотека остварује непосредно, увидом у рад библиотека на прикупљању, обради, чувању и коришћењу библиотечко-информационе грађе и извора.
- (4) Библиотека је дужна да матичној библиотеци, на њен захтјев, достави податке потребне за обављање надзора над стручним радом, као и да овлашћеном лицу матичне библиотеке омогући непосредни надзор.
- (5) Народна и универзитетска библиотека Републике Српске може вршити стручни надзор и у библиотекама из става 2. овог члана.
- (6) Министар доноси Правилник о обављању надзора над стручним радом библиотека.

Члан 74.

- (1) Инспекцијски надзор над примјеном овог закона и других аката из области библиотечко-информационе дјелатности врши Републичка управа за инспекцијске послове, посредством надлежног инспектора.
- (2) У вршењу инспекцијског надзора, поред овлашћења утврђених законом којим се регулише област инспекцијског надзора, надлежни инспектор је овлашћен да наложи:

- 1) отклањање недостатака насталих неизвршавањем или неправилном примјеном овог закона, других закона и општих аката,
- 2) библиотеци доношење општих аката којима се регулишу услови и начин коришћења библиотечке грађе,
- 3) библиотеци састављање записника о ревизији библиотечке грађе,
- 4) отклањање недостатака у евидентирању инвентарских јединица серијских публикација,
- 5) вођење програма рада библиотеке и
- 6) предузме и друге мјере и радње за које је овлашћен овим законом или другим подзаконским прописима донесеним на основу овог закона.

Члан 75.

(1) Новчаном казном од 2.000 КМ до 6.000 КМ казниће се за прекршај библиотека или правно лице у оквиру кога је организована библиотека:

- 1) ако не спроводи мјере заштите и чувања библиотечко-информационе грађе и извора прописане чланом 12. ст. 2. и 3. и чланом 13. овог закона,
- 2) ако не врши евиденцију и ревизију библиотечко-информационе грађе и извора на начин прописан чланом 17. став 1. овог закона,
- 3) ако библиотеци која врши матичне функције не омогући надзор над стручним радом, прописан чланом 45. тачка б) овог закона и
- 4) ако не обезбјеђује услуге корисницима прописане чланом 50. овог закона.

(2) Новчаном казном од 1.000 КМ до 3.000 КМ казниће се за прекршај из става 1. овог члана и одговорно лице у библиотеци.

ГЛАВА XIV ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 76.

Запослени радници у библиотекама који су, по прописима важећим до ступања на снагу овог закона, испуњавали услове у погледу степена и врсте стручне спреме могу и даље обављати рад у библиотекама.

Члан 77.

Министар ће у року од девет мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети правилнике о:

- 1) стандардима и нормативима у библиотечко-информационој дјелатности (члан 11. став 2),
- 2) начину и поступку заштите библиотечко-информационе грађе (члан 13. став 2),
- 3) поступку инвентарисања, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора и вођењу евиденције о библиотечко-информационој грађи и изворима (члан 17. став 3),
- 4) начину дигитализације библиотечко-информационе грађе и извора (члан 18. став 3),
- 5) поступку утврђивања испуњености услова за оснивање библиотека (члан 23. став 5),
- 6) плану и програму полагања стручних испита радника запослених у библиотечко-информационој дјелатности (члан 64. став 7),

7) врсти стручних послова у библиотечко-информационој дјелатности (члан 65. став 3),

8) врстама, условима и поступку стицања виших стручних звања у библиотечко-информационој дјелатности (члан 66. став 3) и

9) обављању надзора над стручним радом библиотека (члан 73. став 6).

Члан 78.

До доношења подзаконских прописа из члана 77. овог закона примјењиваће се подзаконски прописи донесени на основу раније важећег закона, ако нису у супротности са овим законом.

Члан 79.

Библиотеке су дужне ускладити своју организацију, рад и опште акте са одредбама овог закона у року од годину дана од дана његовог ступања на снагу.

Члан 80.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о библиотечкој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 52/01, 39/03 и 112/08).

Члан 81.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број:
Датум:
Бања Лука

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Недељко Чубриловић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НАЦРТА ЗАКОНА О БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНОЈ ДЈЕЛАТНОСТИ

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Нацрта закона о библиотечко-информационој дјелатности садржан је у Амандману XXXII т. 6. и 12. на члан 68. Устава Републике Српске, према коме Република Српска уређује и обезбјеђује бригу о дјечи и омладини, образовању, култури и заштити културних добара, физичкој култури, као и у члану 70. тачка 2. Устава Републике Српске, којим је утврђено да Народна скупштина Републике Српске доноси законе.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА НОРМАТИВНОПРАВНЕ ТЕХНИКЕ

Према Мишљењу Републичког секретаријата за законодавство број: 22/03-021-558/15 од 9. септембра 2015. године, уставни основ за доношење овог закона садржан је у Амандману XXXII т. 6. и 12. на члан 68. Устава Републике Српске, према коме Република Српска уређује и обезбјеђује бригу о дјечи и омладини, образовању, култури и заштити културних добара.

Разлог за доношење новог Закона о библиотечко-информационој делатности садржан је у потреби за побољшањем и унапређивањем постојећег Закона о библиотечкој дјелатности, како би се отклониле слабости које су у пракси отежавале његову примјену.

Такође, један од разлога за доношење новог Закона јесте и потреба за подстицањем примјене нових технологија у библиотечкој дјелатности, нарочито информационих технологија и дигитализације, те да се у том смислу нормативна рјешења усагласе са међународним стандардима у овој области.

Овим законом се уређује библиотечко-информациона дјелатност, библиотечко-информациона грађа и извори, оснивање и врсте библиотека, библиотечко-информациони систем, правни положај Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске, као и начин оснивања и финансирања библиотека.

Новина у овом закону у односу на важећи јесте увођење информационих технологија у рад библиотека кроз законски оквир путем Библиотечко-информационог система Републике Српске.

Такође, новина у овом закону је формирање Библиотечког савјета као стручног и савјетодавног тијела Владе Републике Српске.

Новина у о овом закону јесте начин именовања директора и чланова управног одбора народних библиотека чији је оснивач јединица локалне самоуправе у случају када се финансирају из буџета Републике Српске. У том случају, директора и чланове управног одбора именује и разрјешава Министарство просвјете и културе уз претходно спроведен поступак јавне конкуренције. Напомињемо да је важећим Законом, а и овим Нацртом закона, предвиђено да се средства за бруто плате запослених у народним библиотекама чији је оснивач јединица локалне самоуправе обезбјеђују у буџету Републике Српске, те да је начин утврђивања плата, накнада и осталих личних примања запослених у овим библиотекама уређен Законом о платама у области просвете и културе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 31/14).

Овај секретаријат је обрађивачу упутио примједбу на члан 23. Нацрта закона, у дијелу који се односи на прописивање овлашћења министру за именовање комисије за утврђивање испуњености услова за обављање библиотечко-информационе дјелатности, те на прописивање овлашћења министру за доношење рјешења о испуњености услова.

Примједбе су дате из разлога што се ради о законској материји која мора бити нормирана законом и не би се могла прописивати актом ниже правне снаге.

Секретаријат је обрађивачу упутио одређене сугестије и приједлоге које су се односиле на усклађивање законских рјешења са Правилима за израду закона и других прописа Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 24/14) у дијелу који се односи на означавање глава (члан 9), те на нормативни облик, језик и стил писања закона (члан 84).

Такође, овај секретаријат је обрађивачу сугерисао да прије упућивања Нацрта закона у процедуру пред Владом Републике Српске прибави мишљење Министарства управе и локалне самоуправе и Савеза општина и градова, у складу са чланом 17. став 1. тачка з) Пословника о раду Владе, јер се ради о материји која је од интереса за њих.

Примједбе и сугестије Секретаријата обрађивач је прихватио и поступио по њима.

Овај секретаријат констатује да образложење Нацрта закона испуњава услове из тачке 15. Смјерница за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, бр. 123/08 и 73/12).

Будући да је обрађивач прихватио примједбе и сугестије и уградио их у текст Нацрта закона, те да је текст Нацрта закона усклађен са Уставом и правним системом Републике Српске, као и са Правилима за израду закона и других прописа Републике Српске, Републички секретаријат за законодавство је мишљења да се Нацрт закона о библиотечко-информационој дјелатности може упутити на разматрање.

III УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРАВНИМ ПОРЕТКОМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Према Мишљењу Министарства за економске односе и регионалну сарадњу, број 17.03-020-2042/15 од 3. септембра 2015. године, а након увида у прописе Европске уније и анализе одредаба Нацрта закона о библиотечко-информационој дјелатности, није установљено да право Европске уније садржи обавезне секундарне изворе, који су релевантни за предмет уређивања достављеног Нацрта закона, те због тога у Изјави о усклађености стоји оцјена „непримјењиво“.

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Доношење новог Закона о библиотечко-информационој дјелатности наметнула је потреба за побољшањем и унапређивањем постојећег нормативног оквира библиотечко-информационе дјелатности, који је утврђен важећим Законом о библиотечкој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 52/01, 39/03 и 112/08) да би се омогућио развој библиотечко-информационе дјелатности, напредак библиотека у стручном смислу, као и заштита и сигурност библиотека у институционалном смислу.

Непосредан повод за доношење новог Закона јесте тежња да се постојећа нормативна рјешења у области библиотечко-информационе дјелатности усагласе са међународним и европским стандардима у овој области, посебно са новим информационам окружењем које је знатно измијењено у односу на период када је донесен претходни закон. Доношење новог Закона о библиотечко-информационој дјелатности наметнула је потреба да се на бази дугогодишњег искуства у примјени Закона о библиотечкој дјелатности отклоне слабости које су у пракси отежавале његову примјену.

Такође, један од веома важних разлога за доношење новог Закона јесте и потреба за подстицањем примјене нових технологија у библиотечкој дјелатности, нарочито информационах технологија и дигитализације, а што важећим Законом није регулисано.

На основу наведеног, може се закључити да је доношење новог Закона од изузетног значаја не само за развој библиотечко-информационе дјелатности, већ и за

развој културе и умјетности уопште, као и за развој науке и стручно-научног истраживања.

С обзиром на обим законске регулативе у области коју покрива важећи Закон о библиотечкој дјелатности, потреба за суштинским измјенама и допунама великог броја одредаба из важећег Закона и доношења низа потпуно нових одредаба, приступило се изради новог Закона о библиотечко-информационој дјелатности, а не измјенама и допунама важећег Закона. Додатни мотив за такав приступ јесте и потреба да се олакша примјена Закона, као и да се одредбе Закона усагласе са одредбама Закона о систему јавних служби („Службени гласник Републике Српске“, бр. 68/07 и 109/12).

Умјесто назива „Закон о библиотечкој дјелатности“, који носи важећи Закон, предложено је да нови закон носи назив „Закон о библиотечко-информационој дјелатности“.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

У поглављу I – ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 1–5) Нацрта закона дефинисано је да се Законом о библиотечко-информационој дјелатности уређује библиотечко-информациона дјелатност као дјелатност од општег интереса за Републику Српску библиотечко-информациона грађа и извори, циљеви развоја, оснивање и врсте библиотека, библиотечко-информациони систем, права и слободе корисника, основе националног система узајамне каталогизације, матичне функције у библиотечко-информационој дјелатности, правни положај Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске, начин финансирања библиотека и друга питања од значаја за библиотечко-информациону дјелатност (члан 1), шта се подразумева под општим интересом у библиотечко-информационој дјелатности, те на који се начин општи интерес остварује у овој дјелатности (члан 2), као и да библиотечка грађа ужива заштиту прописану овим законом, а библиотечка грађа која има статус културног наслеђа ужива заштиту у складу са законом којим се прописују и уређују културна добра (члан 3).

Чланом 4. је прописано да стара и ријетка библиотечка грађа која је културно наслеђе од општег интереса за Републику као таква ужива посебну заштиту, утврђену законом којим се уређују културна добра, без обзира на то у чијој је својини, односно код кога се налази и да ли је регистрована и евидентирана, као и да је за стару и ријетку библиотечку грађу потребно обезбиједити адекватне објекте, стручно руковођење и пружање услуга грађанима у складу са међународним конвенцијама и правилима.

Чланом 5. дефинисани је да земљиште, зграде, библиотечко-информациона грађа и извори, комуникациона и друга средства која користе библиотеке, чији је оснивач Република или јединица локалне самоуправе, као средства у јавној својини, користе библиотеке, у складу са законом.

У поглављу II – БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНА ДЈЕЛАТНОСТ (чл. 6–18) дефинисано је шта обухвата библиотечко-информациона дјелатност обухвата (члан 6), а чланом 7. прописано је да библиотека, под једнаким условима, без обзира на разлике, обезбеђују свим грађанима остваривање људских права у домену слободе изражавања, стваралаштва, интелектуалних и других грађанских слобода, као и остваривање комуникације с другим грађанима и интелектуалним добрима у земљи и иностранству, те да библиотеке омогућавају грађанима слободан приступ информацијама електронским путем и на друге начине.

Чланом 8. прописано је шта се подразумева под библиотечко-информационом грађом и изворима и шта та грађа садржи.

Чланом 9. дефинисано је да библиотечко-информациону грађу и изворе чине: књиге, рукописи, брошуре, сепарати, магистарски радови, докторске дисертације, серијске публикације, музичка дјела (музикалије), картографска грађа, каталози, календари,

стандарди, патенти, умножени умјетнички и сценски програми, проспекти, фотографије, албуми, разгледнице и цртежи, просторни и други планови, репродукције ликовних дјела, гравире, плакати и друга ликовна и графичка грађа, леци, огласи и саопштења, звучни и видео записи у било ком облику, изузев на филмској траци, електронске публикације дистрибуиране на физичким носачима и електронске публикације дистрибуиране на интернету, комбиноване и мултимедијалне публикације, рачунарски програми у јавној употреби и друге публикације.

Чланом 10. прописано је да у поступку набавке библиотечко-информационе грађе и извора и стварању нове, библиотеке међусобно сарађују, а када тражену грађу и изворе не посједују у својим фондовима, обавезно се укључују у систем размјене библиотечко-информационе грађе и извора и у међубиблиотечку позајмицу на домаћем и међународном нивоу (став 1), те да, поред основног фонда библиотечко-информационе грађе и извора, народне библиотеке чији је оснивач јединица локалне самоуправе формирају и завичајни фонд или завичајну збирку библиотечко-информационе грађе (став 2).

Чланом 11. прописано је да библиотека обавља своју дјелатност у складу са домаћим и међународним стандардима којима се утврђују врсте послова у библиотечко-информационој дјелатности и активности, као и услови и ресурси, те да министар просвјете и културе, у том циљу, на приједлог Библиотечког савјета, доноси Правилник о стандардима и нормативима у библиотечко-информационој дјелатности.

Чланом 12. дефинисано је да се библиотечко-информациона грађа и извори не смију оштетити, отуђити, уништити, злоупотријебити, нити измијенити ако овим законом није другачије одређено, те да су у том циљу библиотеке дужне да предузимају мјере заштите и чувања библиотечке грађе и извора утврђене међународним правилима и овим законом.

Чланом 13. прописано је да се библиотечко-информациона грађа и извори чувају у просторијама или на адекватним носиоцима информација, у којима су на одговарајући начин заштићени од пожара, влаге, физичких, биолошких, хемијских и других узрочника који би могли довести до њиховог оштећења, уништења, злоупотребе или неовлашћене измјене, те да министар на приједлог Библиотечког савјета доноси Правилник о начину поступку заштите библиотечко-информационе грађе.

Чланом 14. прописан је начин обраде библиотечко-информационе грађе и извора, да се обрада библиотечко-информационе грађе и извора заснива на примјени јединствене каталошко-библиографске обраде и јединственог система класификације и индексирања, као и да треба да буде у складу са усвојеним домаћим и међународним стандардима.

Одредбама чл. 15, 16. и 17. прописана је обавеза библиотека да корисницима библиотеке пруже одговарајућу и квалитетну библиотечко-информациону грађу и изворе, у библиотеци или преко електронске мреже, а у случају да библиотека у свом фонду и бази података нема одговарајућу библиотечко-информациону грађу и изворе које корисник тражи, треба да их обезбиједи у одговарајућој форми и у разумном року од библиотеке у земљи или иностранству, путем размјене или позајмице библиотечко-информационе грађе и извора, те да су библиотеке дужне, ради утврђивања стварног стања и отписа фондова, вршити ревизију библиотечко-информационе грађе и извора најмање једанпут у десет година, у складу са Правилником о поступку инвентарисања, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора и вођењу евиденције о библиотечко-информационој грађи и изворима, који доноси министар просвјете и културе.

Чланом 18. прописано је да библиотека има обавезу да континуирано ради на дигитализацији библиотечко-информационе грађе и извора као дијела културног наслеђа Републике.

У поглављу III – БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ (чл. 19–21) прописано је да се јединствен библиотечко-информациони систем Републике и виртуелна библиотека Републике изграђује функционалним повезивањем

свих типова библиотека у Републици у библиотечко-информациону мрежу и систем заснован на јединственој информационо-комуникационој технологији и програмској платформи, узајамној каталогизацији и примјени утврђених домаћих и међународних стандарда. Библиотечко-информационим системом Републике управља и брине о његовој изградњи и развоју Центра виртуелне библиотеке Републике Српске, који је организациони дио Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске (члан 19).

Чланом 19. ст. 5. и 6. прописано је да Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, путем Центра виртуелне библиотеке Републике Српске координира изградњу и развој јединственог библиотечко-информационог система Републике, укључује све библиотеке у систем и повезује их са другим библиотечко-информационим системима у региону и свијету, омогућујући проток информација и публикација и њихову доступност корисницима у домаћим и међународним оквирима, те да библиотечко-информациони систем Републике чине национална библиотека, мрежа јавних библиотека у Републици, мрежа високошколских и школских библиотека, мрежа специјалних и других библиотека и информационих центара у Републици.

Чланом 20. став 1. прописано је да Центар виртуелне библиотеке Републике Српске управља библиотечко-информационим системом Републике и има функцију националног библиотечко-информационог сервиса који брине о изградњи и развоју јединственог библиотечко-информационог система на територији Републике, а ставом 2. је прописана надлежност Центра.

Чланом 21. став 1. прописано је да систем узајамне каталогизације, у који се укључују све библиотеке у Републици, чини основу библиотечко-информационог система у Републици и подразумејева да библиотеке кооперативно обављају функције прикупљања и обраде библиотечко-информационе грађе и извора тамо гдје се они први пут појаве и уносе податке у Централни електронски каталог Републике Српске. Ст. 2. и 3. члана 21. прописано је да се систем узајамне каталогизације заснива на стандардизованој обради библиотечко-информационе грађе и извора и на јединственом уређењу електронске базе података у складу са домаћим и усвојеним међународним стандардима, те да учешће у систему узајамне каталогизације подразумејева обезбијеђену одговарајућу телекомуникациону и рачунарску опрему и стручну оспособљеност запослених, који треба да имају лиценце за рад у систему за рачунарско и информационо повезивање библиотека у мрежу.

У поглављу IV – БИБЛИОТЕКЕ (чл. 22–29) дефинисана је библиотека, као културна, информациона, образовна установа која корисницима ставља на располагање организовани фонд библиотечко-информационе грађе, као и друге изворе информација, услуге и сервисе, да библиотеку може да оснује Република, јединица локалне самоуправе и друго домаће и страном физичко и правно лице у складу са законом којим се дефинише систем јавни служби, да ако библиотеку оснива више оснивача из претходног става овог члана, закључује се уговор о оснивању библиотеке којим се регулишу међусобна права и обавезе оснивача, те да се библиотеке могу повезивати у библиотечка стручна удружења, заједнице или савезе у којима остварују своје интересе, програме развоја и унапређења рада и сарадње, размјену библиотечке грађе, размјену техничких, информационих и кадровских ресурса, те обезбјеђују складан развој библиотечко-информационе дјелатности у Републици Српској (став 2) и помажу у остваривању сарадње са другим сличним удружењима у земљи и иностранству (члан 22) и овим законом, услови који морају бити испуњени да библиотека могла обављати библиотечко-информациону дјелатност (члан 23), врсте библиотека према намјени, садржају библиотечке грађе и профилу корисника библиотека (члан 24), циљеви и сврха постојања школских библиотека (члан 25).

Чланом 26. дефинисано је да високошколска библиотека пружа подршку извођењу и унапређењу наставног, научноистраживачког и умјетничког рада у области високог образовања, те дјелатност високошколске библиотеке.

Чланом 27. дефинисана је специјална библиотека и гдје све може бити образована специјална библиотека као посебна организациона јединица.

Чланом 28. прописано је да народна библиотека обавља дјелатност за потребе грађана, на подручју за које је основана, обезбјеђујући им једнаке услове за општекултурно уздизање, образовање и информисање.

Чланом 29. дефинисано је да су централне библиотеке, чији је оснивач Република, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске и Специјална библиотека за слијепа и слабовида лица Републике Српске (став 1).

У поглављу V – ОРГАНИ РУКОВОЂЕЊА И УПРАВЉАЊА У БИБЛИОТЕЦИ (чл. 30–39) прописано је да су органи управљања и руковођења у библиотеци управни одбор и директор, начин избора директора, у зависности ко је оснивач библиотеке, надлежности, избор и разрјешење директора, као и у којим условима престаје дужност директора (чл. 30, 31, 32, 33. и 34).

Одредбама чл. 35, 36, 37, 38. и 39. прописано је да библиотеком управља управни одбор, начин избора и разрјешења чланова управног одбора, надлежности чланова управног одбора народне библиотеке, надлежности чланова управног одбора библиотеке чији је оснивач Република, те у којим случајевима чланови управног одбора могу бити разрјешени прије истека мандата, као и да се у библиотеци образује стручни колегијум, а, по потреби, и други стручни органи, у складу са статутом библиотеке.

У поглављу VI – БИБЛИОТЕЧКИ САВЈЕТ (чл. 40–43) прописано је да се о развоју и унапређењу библиотечко-информационе дјелатности у Републици Српској брине и Библиотечки савјет, као стручно и савјетодавно тијело које врши стручне, савјетодавне и друге послове од интереса за обављање и развој ове дјелатности (члан 40), који именује Влада као стручно и савјетодавно тијело ради унапређивања квалитета и развоја библиотечко-информационе дјелатности у Републици Српској, да три члана Библиотечког савјета су чланови на приједлог министра, а два члана су из Друштва библиотекара Републике Српске (члан 41).

Чланом 42. прописано је ко може бити члан Библиотечког савјета, да структура чланова Библиотечког савјета, по правилу, одражава национални састав конститутивних народа и осталих, да мандат чланова Библиотечког савјета траје четири године и да исто лице може бити изабрано за члана Библиотечког савјета највише два пута, те да средства за рад Библиотечког савјета обезбјеђује Министарство просвјете и културе приликом планирања буџетске године, а на основу планираних активности Библиотечког савјета за текућу годину, као и да Влада разрјешава чланове Библиотечког савјета уколико не реализују послове планиране планом рада и послове из надлежности Библиотечког савјета утврђене чланом 43. овог закона.

У поглављу VII – МАТИЧНЕ ФУНКЦИЈЕ (чл. 44–46) прописано је да се, ради трајног и систематског рада на развоју и унапређивању библиотечко-информационе дјелатности у Републици Српској, установљавају матичне функције појединих библиотека, које те послове обављају на одређеној територији, одређеном научном или умјетничком подручју, за одређене типове библиотека, те да матичне функције, врше матичне библиотеке у складу са одредбама овог закона (члан 44).

Чланом 45. дефинисано је које су то матичне функције у библиотечко-информационој дјелатности и чланом 46. да министар доноси рјешење којим се утврђују библиотеке које обављају матичну функцију и мрежу матичних библиотека Републике Српске, на приједлог Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

У поглављу VIII – НАРОДНА И УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ (чл. 47, 48. и 49) прописано је да Народна и универзитетска библиотека Републике Српске обавља функцију централне и универзитетске библиотеке, те да је она истовремено и матична библиотека која обавља матичне функције за све библиотеке на територији Републике Српске, као и да се Народна и универзитетска библиотека Републике Српске стара о развоју и унапређењу стручног рада библиотека у Републици Српској (члан 47).

Чланом 48. прописани су основни задаци и надлежности Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске у остваривању општег интереса.

Чланом 49. прописано је које послове и задатке обавља Народна и универзитетска библиотека Републике Српске у обављању матичне функције.

У поглављу IX – ПРАВА И ОБАВЕЗЕ КОРИСНИКА БИБЛИОТЕКЕ (чл. 50. и 51) прописано је да корисник библиотеке има право приступа библиотекама и библиотечно-информационој грађи и изворима, било да се они чувају у самој библиотеци или да се њима приступа путем електронске мреже, као и да је свака библиотека дужна да обезбиједи услове за остваривање права корисника библиотеке, укључујући и посебне корисничке групе, као и кориснике са инвалидитетом (члан 50).

Чланом 51. прописано је да је корисник библиотеке дужан да библиотечно-информациону грађу, изворе и опрему користи у складу са библиотечким правилима о њиховом коришћењу, а у случају да корисник библиотеке оштети, отуђи или злоупотреби библиотечно-информациону грађу, изворе и опрему, дужан је да надокнади насталу штету.

У поглављу X – ДОСТАВЉАЊЕ ОБАВЕЗНОГ ПРИМЈЕРКА (чл. 52–60) прописано је да су привредна друштва, установе и друга правна и физичка лица која се баве издавањем штампаних и производњом књижне и некњижне, аудио-визуелне и електронске грађе у Републици Српској, дужна да бесплатно и о своме трошку достављају 11 истих примјерака Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске, а да су издавачи новина и часописа дужни да бесплатно и о свом трошку од сваке штампане и на други начин умножене публикације доставе по један примјерак националној библиотеци (члан 52).

Чланом 53. прописана је обавеза Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске да задржава за себе два примјерка сваке библиотечке јединице достављене као обавезни примјерак, као и да је дужна да чува један примјерак издатих и штампаних ствари са територије Републике Српске као посебно издвојен архивски примјерак (ст. 1. и 2), а ст. 3. и 4. да је, ради формирања завичајне збирке, народна библиотека чији је оснивач јединица локалне самоуправе дужна да прибави и чува по један примјерак свих штампаних и на други начин умножених публикација са подручја на којем дјелује, као и да прибави и чува у завичајној збирци и штампане и на други начин умножене публикације које су објављене ван подручја на ком библиотека дјелује, а односе се на то подручје, као и дјела значајних аутора са тог подручја, а који живе и раде ван њега. Ставом 5. прописано је да народна библиотека не може отуђивати обавезни примјерак штампане и на други начин умножене грађе, као ни библиотечке јединице из завичајне збирке.

Чланом 54. прописана је обавеза издавача да достави један примјерак штампане и на други начин умножене публикације народној библиотеци на свом подручју ради образовања и употпуњавања завичајне збирке.

Одредбама чл. 55, 56, 57. и 58. прописано је да се штампане и на други начин умножене публикације које имају карактер службене тајне изузимају од достављања обавезног примјерка, те, ако је у штампању учествовало више правних или физичких лица, обавезни примјерак доставља лице које је означено на штампаној ствари, односно лице које је

завршило штампање, а ако је штампана ствар издата на више језика, на разним писмима, у различитој опреми или у више издања, обавезни примјерак доставља се за сваки језик, свако писмо, сваку опрему и за свако издање, односно за свако поновно штампање и доштампавање, те да се обавезни примјерак и званичне публикације достављају одмах по изласку из штампе првих примјерака, у облику у коме ће бити растурани.

Одредбама чл. 59. и 60. прописана је обавеза издавача и правног или физичког лице које се бави штампањем да доставља Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске два пута годишње извјештај о свим штампаним стварима које је издао, односно штампао (члан 59), те да се достављање обавезног примјерка публикације врши у складу са овим законом (члан 60).

У поглављу XI – ЗАПОСЛЕНИ У БИБЛИОТЕЦИ (чл. 61–67) прописано је да стручне библиотечке послове обављају књижничари, виши књижничари, библиотекари и дипломирани библиотекари, те да, поред побројаних лица, послове у библиотеци, под одређеним условима, обављају и стручна лица других струка, у складу са актом о организацији и систематизацији радних мјеста (члан 61), да се запошљавање лица у библиотечкој струци спроводи у поступку јавне конкуренције (члан 62)

Чланом 63. прописано је које услове треба да испуњавају лица распоређена на пословима књижничара, вишег књижничара, библиотекара и дипломираног библиотекара.

Одредбама чл. 64, 65, 66. и 67. прописана је обавеза полагања стручног испита за она лица која су запослена на стручним пословима у библиотеци, начин и услови за стицање основних стручних звања запослених у библиотечко-информационој дјелатности, те да лица са високом стручном спремом, након одговарајуће стручне праксе, полагањем стручног испита, могу стећи и стручна звања: библиограф, археограф, документалист, информатор и конзерватор, те да на приједлог Библиотечког савјета министар доноси Правилник о врсти, стручних послова у библиотечко-информационој дјелатности, врсти и степену стручне спреме потребне за њихово обављање (чл. 64. и 65).

Чланом 66. прописано је да се виша стручна звања на стручним библиотечким пословима стичу у складу са Правилником о врстама, условима и поступку стицања виших стручних звања у библиотечко-информационој дјелатности, који на приједлог Библиотечког савјета, доноси министар, те да министар именује комисију која утврђује приједлог рјешења за додјелу виших стручних звања, које доноси министар.

Чланом 67. прописана је обавеза запослених у библиотечко-информационој дјелатности да се стручно усавшавају.

У поглављу XII – ФИНАНСИРАЊЕ БИБЛИОТЕКА (чл. 68–71) дефинисан је начин финансирања библиотека.

Чланом 68. дефинисано је да средства за финансирање дјелатности библиотека обезбјеђује оснивач, у складу са овим законом, те да се средства за финансирање библиотечко-информационе дјелатности у народним библиотекама обезбјеђују у буџету Републике Српске и буџету јединице локалне самоуправе. Ставом 3. овог члана је прописано је да се у буџету Републике Српске обезбјеђују средства за финансирање бруто плате запослених и друга примања на основу радног односа, утврђена општим и појединачним колективним уговорима, дио програмских дјелатности библиотеке и набавку библиотечко-информационе грађе и извора и инвестиције у опрему и нове намјенске објекте за обављање библиотечке дјелатности и значајнију адаптацију постојећих. Ставом 4. овог члана прописано је да се у буџету локалних заједница обезбјеђују средства за материјалне и режијске трошкове, текуће и инвестиционо одржавање библиотека. Ставом 6. истог члана прописано је да библиотеке могу да остварују средства за рад и из сопствених прихода, као што су донације, поклони и други извори, у складу са законом.

Чланом 69. прописано је да се из буџета Републике Српске обезбјеђују средства и за развој мреже народних библиотека, међународну сарадњу и међубиблиотечку позајмицу библиотечко-информационе грађе и извора, набавку библиотечко-информационе грађе и дигитализацију библиотечко-информационе грађе и извора, као и омогућавање приступа културном и научном наслеђу на даљину.

Чланом 70. прописано је да се програми библиотека чији су оснивачи Република или јединице локалне самоуправе финансирају или суфинансирају из буџета оснивача и других извора, те да висину средстава за финансирање или суфинансирање програма рада библиотека утврђује оснивач, на основу стратешког плана развоја библиотеке и усвојеног годишњег плана и програма рада библиотеке, који библиотеке подносе оснивачу најкасније до краја септембра текуће године за наредну годину.

Чланом 71. прописано је да Министарство, односно орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове културе даје сагласност на план и програм рада и утврђује који ће се програми, односно дијелови програма народних библиотека финансирати или суфинансирати средствима буџета Републике Српске, односно буџета јединице локалне самоуправе.

У поглављу XIII – НАДЗОР НАД РАДОМ БИБЛИОТЕКА И КАЗНЕНА ОДРЕДБА (чл. 72–75) чланом 72. прописано је да Министарство врши управни надзор над законитошћу рада библиотека (став 1), ставом 2. је прописано да управни надзор над законитошћу рада библиотеке, чији су оснивачи Република и јединица локалне самоуправе, врше Министарство и надлежни орган јединице локалне самоуправе. Надзор над радом народних библиотека чији је оснивач јединица локалне самоуправе врши надлежни орган јединице локалне самоуправе (став 3), а ставом 4. прописано је да надзор над радом школских, високошколских, универзитетских библиотека, библиотека научноистраживачких института и установа, библиотека у саставу и специјалних библиотека врши Министарство, односно орган јединице локалне самоуправе, надлежан за вршење надзора над радом установа, чији су библиотеке организациони дио (члан 72).

Чланом 73. прописано је да надзор над стручним радом матичних библиотека врши Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, а надзор над стручним радом народних библиотека, школских библиотека, библиотека у високошколским установама, библиотека научноистраживачких института и установа и специјалних библиотека врши библиотека којој је повјерено вршење матичних функција. Истим чланом је прописано на који начин се остварује надзор над стручним радом библиотека, као и обавеза библиотеке да матичној библиотеци, на њен захтјев, достави податке потребне за обављање надзора над стручним радом, као и да овлашћеном лицу матичне библиотеке омогући непосредни надзор.

Чланом 74. став 1. прописано је да инспекцијски надзор над примјеном овог закона и других аката из области библиотечко-информационе дјелатности врши Републичка управа за инспекцијске послове, посредством надлежног инспектора. Ставом 2. истог члана је прописано која су овлашћења надлежног инспектора.

Чланом 75. прописане су казнене одредбе.

У поглављу XIV – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 76–81) чланом 76. прописано је да запослени радници у библиотекама, који су по прописима важећим до ступања на снагу овог закона испуњавали услове у погледу степена и врсте стручне спреме, могу и даље обављати рад у библиотекама.

Чланом 77. прописано је да ће министар у року од девет мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети правилнике прописане овим законом.

Чланом 78. прописано је да ће се до доношења подзаконских прописа из члана 77. овог закона примјењивати подзаконски прописи донесени на основу раније важећег Закона, ако нису у супротности са овим законом.

Одредбама чл. 79, 80. и 81. прописана је обавеза библиотека да ускладе своју организацију, рад и опште акте са одредбама овог закона у року од годину дана од дана његовог ступања на снагу (члан 79), да ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о библиотечкој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 52/01, 39/03 и 112/08), (члан 80) и да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске” (члан 81).

VI ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА ПРОПИСА

Према Мишљењу Министарства за економске односе и регионалну сарадњу, број 17.04-020-2139/15 од 15. септембра 2015. године, Нацрт закона о библиотечко-информационој дјелатности не дефинише формалности за грађане и пословни сектор у Републици Српској.

Министарство за економске односе и регионалну сарадњу утврдило је да је Министарство просвјете и културе, као обрађивач Нацрта закона, приликом примјене скраћеног процеса процјене утицаја прописа, формално попунило Образац и поступило у складу са методологијом прописаном у т. VI и VIII Одлуке о спровођењу процеса процјене утицаја прописа у поступку израде прописа.

VII УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И КОНСУЛТАЦИЈЕ У ИЗРАДИ ЗАКОНА

У складу са Смјерницама за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, бр. 123/08 и 73/12), Преднацрт закона о библиотечко-информационој дјелатности је објављен на интернет страници Министарства просвјете и културе и упућен Савезу општина и градова Републике Српске, како би се учинио доступан широј јавности ради давања евентуалних примједба и коментара.

Савез општина и градова Републике Српске је дописом број: 01-266-08/15 од 1. септембра 2015. године обавијестио Министарство да је прикупио коментаре од јединица локалне самоуправе на достављени текст Преднацрта закона о библиотечко-информационој дјелатности, из којих се може закључити да су у највећем броју сагласне са предложеним текстом Закона. У свом мишљењу о Нацрту закона, Министарство управе и локалне самоуправе је скренуло пажњу на члан 28. став 1. Нацрта закона, којим је прописана обавеза јединица локалне самоуправе да оснују народну библиотеку, као самосталну библиотеку, те су предложили да се искључи обавеза оснивања народне библиотеке од стране јединица локалне самоуправе, имајући у виду неразвијене јединице локалне самоуправе и да им се остави могућност да, према својим потребама и могућностима, оснују народну библиотеку. Примједба је усвојена.

VIII ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА И ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За спровођење овог закона нису потребна додатна средства из буџета Републике Српске.